

Hladký, Ladislav

Slovinci a cyrilometodějská tradice

Slavica litteraria. 2014, vol. 17, iss. 1, pp. [115]-124

ISSN 1212-1509 (print); ISSN 2336-4491 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/130981>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

LADISLAV HLADKÝ

SLOVINCI A CYRILOMETODĚJSKÁ TRADICE**Abstract*****Slovenians and Tradition Established by Cyril and Methodius***

The purpose of the article is a brief characterisation of the role of the tradition established by Cyril and Methodius in the life of the Slovenian nation in the 19th and 20th centuries. The major promoter of adoration of St. Cyril and Methodius in Slovenia was bishop Anton Martin Slomšek (1800–1862), who in the mid-19th century even established and developed contacts with certain catholically oriented intellectuals in Moravia, primarily with František Sušil. The strong position of the Cyril and Methodius cult has been preserved among Slovenians until the present day.

Key words

Slovenians ■ Cyril and Methodius ■ tradition established by Cyril and Methodius ■ Great Moravia Empire ■ Slovenian bishop Anton Martin Slomšek ■ Czech-Slovenian relations

Slovinci patřili v 19. století spolu se slovanským obyvatelstvem Moravy a Slováky k malým slovanským společenstvům katolické víry, kterým cyrilometodějská tradice významnou měrou dopomáhala při prosazování jejich národněmancipačních snah v rámci mnohonárodnostní habsburské monarchie. Byť prakticky všichni Slovinci žili uvnitř podunajské říše, netvořili zde jednotný správní, či dokonce politický celek. Naopak, po státoprávní stránce byli roztrženi do několika různých historických zemí a oblastí. Podle výsledků sčítání obyvatelstva habsburské monarchie z roku 1846 žilo nejvíce Slovinců v Kraňsku (přes 410 tisíc osob, tj. 88 % obyvatel země; zbytek představovali vesměs Němci). Nadpoloviční většina patřila Slovincům ještě v hrabství Gorice, které tvořilo severní část tzv. rakouského Přímoří (v oblasti Gorice žilo 128 tisíc Slovinců, což bylo více než 67 % zdejšího obyvatelstva, vedle toho tu žilo ještě zhruba 32 % Italů). Ve všech dalších provinciích byli Slovinci již menšinou: v jižním Štýrsku (přes 362 tisíc Slovinců – 36 % obyvatel země; Němců 64 %), v jižních Korutanech (95 tisíc Slovinců – 30 %, Němců 70 %). Slovinci

žili dále také v severních částech Istriie (přes 31 tisíc), v Terstu (přes 20 tisíc), v severovýchodních částech Benátska (27 tisíc) a v západních župách Uher, zejména v oblasti Zámuří (49 tisíc). Celkově žilo v té době v habsburské monarchii zhruba 1,1 milionu Slovinců.¹

Ještě na přelomu 18. a 19. století přežívalo v důsledku státoprávní roztržitosti mezi jednotlivými částmi slovinského etnika namísto společného národního vědomí spíše vědomí regionální – zemské. To se odráželo také ve jménech, která se užívala pro označení obyvatel jednotlivých zemí – Kraňci, Korutanci, Štýrci (Štýřané). Pro slovanské obyvatelstvo jižních Korutan a Štýrska užívali místní Němci často také pojmenování Vindové (die Windische), někdy i s pejorativním podtextem označení pro prosté, nevzdělané sedláky.

Pro Slovince bylo v té době charakteristické, že tvořili jen „plebejské společenství“, v podstatě bez vlastních vyšších sociálních skupin. Šlechta byla na jejich území cizí – z větší části německá, v přímořských oblastech italská. K cizojazyčným skupinám (hlavně německé) patřila také převážná část bohatšího měšťanstva. Pouze nižší měšťanské vrstvy a katolické duchovenstvo bylo slovinského původu. (V důsledku intenzivní rekatalizace uskutečněné Habsburky v oblasti alpských zemí v 17. a 18. století byli prakticky všichni Slovinci silně věřícími katolíky.) Ohromnou většinu tehdejšího slovinského obyvatelstva tvořili jen málo vzdělaní a po národnostní stránce slabě uvědomění rolníci (zhruba 90 %). Obecně lze říci, že Slovincům dlouho chyběla početnější vzdělanější vrstva, která by artikulovala jejich kulturní a později i společensko-politické požadavky.

Například ještě český slavista Josef Dobrovský, který se o Slovince na přelomu 18. a 19. století z jazykového hlediska intenzivně zajímal, se domníval, že toto malé slovanské společenství nemá budoucnost a bude časem patrně poněmčeno, podobně jako Lužičtí Srbové.² Slovincům se však v následujícím období podařilo na základě houževnaté národněuvědomovací práce, v jejímž čele stáli většinou katoličtí duchovní, jazykově a kulturně propojit Slovince do jednoho celku, jenž v plně uvědomělý národ posléze dozrál ve druhé polovině 19. století, kdy už národní individualitu Slovinců nikdo nezpochyboval.

Ještě v polovině 19. století byly však perspektivy Slovinců hodně nejisté. Tehdy jim k růstu národnostního uvědomění a vzdělanosti významně dopomohla cyrilometodějská tradice. Největší zásluhu na tom

¹ Šesták, Miroslav a kol.: *Dějiny jihoslovanských zemí*. Praha 1998, s. 184–185.

² Žáček, Václav a kol.: *Češi a Jihoslované v minulosti. Od nejstarších dob do roku 1918*. Praha 1975, s. 245–247.

měl katolický kněz a pozdější biskup Anton Martin Slomšek (1800–1862). Slomšek byl výraznou církevní a kulturní osobností, u níž se projevovalo silné slovinské vlastenectví a také slovanofilství. Na kněze byl vysvěcen v roce 1824. Zhruba po dvaceti letech své duchovní kariéry, konkrétně v roce 1846, byl jmenován katolickým biskupem v lavantské diecézi (název podle povodí jihoaplské řeky Lavanty) se sídlem v St. Andřa ve východní části Korutan (slovinsky Šent Andraž, česky Svätý Ondřej). Vedle své duchovní profese věnoval Slomšek velkou pozornost také pedagogické činnosti na církevních i světských školách. Kládl přitom velký důraz na vzdělání v národním jazyce, sám napsal řadu slovinských učebnic a mravoučných knih, zároveň byl znám i jako vlastenecký básník.³

Největší zásluhou A. M. Slomška však bylo, že se mu roku 1859 podařilo vymoci na církevních kruzích přeložení sídla lavantské diecéze, které se do té doby nacházelo na okraji slovinsko-německého etnického pomězí, do jihoštyrského města Mariboru. Samotný Maribor měl v té době sice také hodně německého obyvatelstva, jeho okolí však bylo obydleno převážně slovinským živlem. Přenesení sídla biskupství do Mariboru, navíc v čele s národně uvědomělým slovinským biskupem, bylo výraznou vzpruhou pro Slovince v celém jižním Štýrsku. (Do té doby spadal tento region po církevní stránce pod biskupství v jednoznačně německém Štýrském Hradci.) V následujícím období to napomohlo k nárůstu slovinského národního uvědomování nejen mezi místním venkovským obyvatelstvem, ale také v řadě jihoštyrských měst: v Mariboru, Celji, Ptuji a dalších.⁴

Biskupa Slomška jako národně uvědomělého Slovince trápilo, že slovinská komunita v jižním Štýrsku a Korutanech byla stále jen málo národnostně uvědomělá a vzdělaná. Mnozí slovinští intelektuálové, obchodníci a řemeslníci, zejména ti, kteří žili ve městech, podléhali v důsledku toho jazykové a posléze i národnostní germanizaci. Slomšek se pokusil užít k obraně proti německému propojení katolické víry se slovanisky zaměřenou ideologií. V tomto směru se mu zdála jako nejvhodnější právě cyrilometodějská tradice. Slomškovi na ní imponovala zejména skutečnost, že Konstantin (Cyril) a Metoděj zavedli ve slovanském

³ Kosar, Franc: *Anton Martin Slomšek, knezoškof lavantinski. Njegovo življenje in delovanje*. Celje 2012; Janežič, Stanko (ed.): *Škof Anton Martin Slomšek (1800–1862)*. Maribor 1996; Tit, Jože: *Anton Martin Slomšek (1800–1862). Življenje in delovanje pobudnika Mohorjeve družbe v Celovcu*. Celovec 2012.

⁴ Hladký, Ladislav: *Slovinsko*. Praha 2010, s. 55–56.

prostředí bohoslužby ve slovanském jazyce a v rámci svého učení kladli velký důraz také na vzdělání – mezi Slovy ve slovanském jazyce.

Od roku 1851 Slomšek v duchu cyrilometodějských tradic začal mezi Slovinci zakládat Bratrstva (slovinšsky Bratovščine) sv. Cyrila a Metoděje, které měly posloužit nejenom k upevňování katolické víry, ale také k podpoře vzdělanosti. Důležitým nástrojem mu k tomu byl tzv. laický apoštolát, konkrétně to, že Bratrstva sv. Cyrila a Metoděje podporovala vznik nedělních (farních) škol, kde – zprvu hlavně s využitím nábožensky laděné literatury – byly vzdělávány ve víře a slovanském (slovinšským) uvědomování stovky a časem až tisíce lidí.⁵

Ve stejném roce (1851) biskup Slomšek založil v jihokorutanském Klagenfurtu (slovinšsky Celovci) také Nakladatelství sv. Mohora⁶ (slovinšsky Mohorjeva založba), které si dalo za cíl publikování cenově laciných, obsahově však kvalitních knih, v první řadě učebnic ve slovinském jazyce (jednotných pro celý slovinský etnický prostor), náboženských knih (v slovinštině vyšlo mj. i nové vydání bible) a také mezi venkovany tehdy velmi oblíbených lidových kalendářů a časopisů pro děti. Za pomoci těchto instrumentů se podařilo Slomškovi a jeho spolupracovníkům v 50. a 60. letech 19. století výrazně posílit slovinské národní vědomí v národnostně smíšených částech Korutan a Štýrska.

Slomšek v rámci svého počínání kladl vždy důraz také na širší mezislovanskou spolupráci. V důsledku toho se snažil rozvíjet kontakty i s podobně smýšlejícími křesťany v slovanských oblastech habsburské monarchie a také s dalšími jihoslovanskými národy na Balkáně. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že biskup Slomšek již v 50. letech 19. století, tedy třicet let před vydáním známé encykliky papeže Lva XIII. *Grande munus* z roku 1880, v některých svých spisech promýšlel a doporučoval opětovné sblížení mezi katolíky a pravoslavnými.

Začátkem 50. let předminulého století A. M. Slomšek navázal kontakty také s některými katolickými intelektuály na Moravě, v první řadě

⁵ Merkun, Anton: *Cirilometodijska ideja. Ali sv. aspostolsko delo za cerkveno edinost. Ob stoletnici Slomškove Bratovščine (Apostolstva) sv. Cirila in Metoda spisal Anton Merkun*. Celovec 1952; Kosmač, Angel: *Začetki cirilometodijskega gibanja. 150 let Bratovščine sv. Cirila in Metoda (1851–2001)*. In: *Koledar za leto 2002*, Celovec 2002, s. 43–49.

⁶ Slovinské jméno Mohor označuje světce z počátků křesťanství (vlastním jménem Hermagoras), který byl údajně jedním z učedníků sv. Marka, jenž působil v římském městě Aquileia. Hermagoras se později stal první biskupem v Tridentu, pod které spadaly i některé jihoalpské oblasti. Slovinci pokládají sv. Hermagorase (Mohora) za jakéhosi „patrona“ jihoalpských zemí, tedy oblastí, v nichž dnes žijí vedle Italů a Němců rovněž Slovinci.

s Františkem Sušilem, který zde stál v roce 1848 u zrodu národně osvětové instituce Dědictví sv. Cyrila a Metoděje, což byla první moravská knižní matice, svými cíli a zaměřením se hodně blížíci Slomškovu Nakladatelství sv. Mohora.

Oba muži – Slomšek a Sušil – mezi sebou v té době udržovali poměrně čilou korespondenci. Setkali se však pouze jednou, konkrétně v roce 1856, kdy byl biskup Slomšek pověřen katolickou církví funkcí vizitátora benediktinských klášterů v Rakousku. Při té příležitosti Slomšek navštívil mj. klášter v Rajhradě a zde se viděl se Sušilem.

Moravští katolíci si Slomška velice vážili, a to nejen pro jeho církevní a literární činnost, ale také pro jeho zájem o rozvoj cyrilometodějské tradice. V druhé polovině 19. století přetiskovaly moravské katolické časopisy *Hlas* a *Obzor* četné Slomškovy soubory kázání a také některé jeho duchovní a vlastenecké básně. Na Moravě vyšla časem i některá životopisná díla o Slomškovi. V roce 1882 byl publikován v Brně překlad knihy slovinského autora France Kosara *Antonín Martin Slomšek – kněz biskup Lavantský* (překladaelem byl František Klíma) a v roce 1895 vyšla v Ivančicích kratší biografie z pera tamního duchovního Josefa Oldřicha Bartoně s názvem *Anton Martin Slomšek – pedagog a vlastenec slovinský a jeho myšlenky*.

Slomšek měl v té době své sympatizanty i mezi katolíky v Čechách. Zde jeho názory propagoval zejména pražský gymnaziální katecheta Antonín Mužík, který přeložil a vydal některá Slomškova kázání a v roce 1872 o něm otiskl i poměrně rozsáhlou, hagiograficky laděnou studii.⁷

Slomšek obdržel od moravských katolíků pozvání na rok 1863, kdy se mělo slavit tisící výročí příchodu Konstantina a Metoděje na Velkou Moravu. Této akce se však slovinský biskup již nezúčastnil, neboť v roce 1862 zemřel.

V roce 1885 se však menší delegace Slovinců na Moravě zúčastnila připomínky tisíce let od úmrtí sv. Metoděje. Mimo Slovinců tehdy na Moravu zavítal i významný chorvatský politik a biskup z východoslavonského Djakova Josip Juraj Strossmayer, který v té době udržoval rozsáhlé styky s českým prostředím a mj. rovněž intenzivně podporoval cyrilometodějskou tradici.⁸

⁷ Putna, Martin C.: *Slovinské podněty v české katolické literatuře*. In: Souvislosti. Revue pro křesťanství a kulturu 1, 1997, s. 115–116.

⁸ Šesták, Miroslav: *Josip Juraj Strossmayer (katolický biskup – chorvatský národní politik – mecenáš)*. Slovanský přehled 76, 1990, s. 522–528.

V témže roce založili Slovinci v některých zemích, zejména tam, kde žili v postavení národnostní menšiny, Společnosti (slovensky Družbe) sv. Cyrila a Metoděje. Tyto organizace podporovaly v národnostně smíšených regionech vznik slovinských škol a také se staraly o finanční pomoc chudším slovinským studentům. Zejména v jižních Korutanech a Štýrsku byly tyto společnosti v období před první světovou válkou výraznou ochranou před tlakem německých školských organizací, které zde působily pod názvem Deutsche Schulvereine.⁹

Slovinci se na začátku 20. století zapojili i do uniatských aktivit na Moravě, které se tu zrodily v okruhu osob kolem slovanofilsky zaměřeného olomouckého bohoslovce Antonína Cyrila Stojana. Ten chtěl svou činností prohloubit myšlenky, které byly obsaženy v již jednou zmiňované encyklice papeže Lva XIII. *Grande munus*, jež vysoce oceňovala duchovní dílo sv. Cyrila a Metoděje a mj. rozhodla o slavení svátku soluňských bratrů v celém katolickém světě.

V roce 1907 se uskutečnil v moravském Velehradě první unionistický sjezd, jehož cílem bylo přispět k opětovnému sblížení mezi katolíky a pravoslavnými. Slovanští unionisté věřili, že dosavadní ideovou a politickou rozpolcenost mezi Slovany by bylo možno překonat bližším vzájemným poznáváním rozdílů, které existovaly mezi katolictvím a pravoslávím, a také správným využitím společně uctívaného cyrilometodějského odkazu. Po druhém unionistickém sjezdu, který se konal na Velehradě v roce 1909, byla ustavena Velehradská akademie – učená společnost, která si jako jeden z důležitých úkolů své činnosti vytkla studium duchovních specifík pravoslaví. Mezi významné představitele Velehradské akademie patřil před první světovou válkou a ještě i v době meziválečné Slovinec Fran Grivec. Ten publikoval řadu zajímavých spisů o Cyrilu a Metodějovi a východním křesťanství, z nichž některé později vyšly i ve slovinském prostředí.¹⁰ V souvislosti s Velehradskou akademií ještě poznamenejme, že z tohoto badatelského centra vzešla řada předních českých slavistů, byzantologů a znalců pravoslaví. Za všech-

⁹ Vovko, Andrej: *Mal položi dar. Portret slovenske narodnoobrambne šolske organizacije Družba sv. Cirila in Metoda (1885–1918)*. Ljubljana 1994.

¹⁰ Grivec Fran: *Slovanska blagovestnika sv. Ciril in Metod (863–1963)*. Celje 1963; Týž: *Constantinus et Methodius Thessalonicenses. Fontes. (recensuerunt et illustraverunt Franciscus Grivec et Franciscus Tomšič)*. Zagreb 1960; Týž: *Poskusi cerkvenega zedinjenja in razlike med vzhodno in zapadno cerkvijo*. Ljubljana 1937; Týž: *Slovenski knez Kocelj*. Ljubljana 1938; Týž: *Slovansko bogoslužje v Panonii. Slovenski panonski velikaši*. Ljubljana 1940.

ny jmenujme alespoň Františka Dvorníka, Josefa Vašicu, Josefa Vajse a další.¹¹

V tomto článku je třeba zdůraznit, že Slovince v minulosti (a konců ještě i dnes) přitahuje k Cyrilovi a Metodějovi a cyrilometodějské tradici mj. také ten důvod, že „cyrilometodějský příběh“ pokládají do jisté míry rovněž za svůj, tj. že ho vnímají částečně i jako „slovinský“. Za „slovinské“ pokládají ve vypravování o Konstantinovi (Cyrilovi) a Metodějovi konkrétně pasáže o panonském knížeti Kocelovi a jeho knížectví. Popravdě se jedná o dost romantický konstrukt, který se stal součástí slovinské národní ideologie teprve až v průběhu 19. století, ale poznamenejme, že pasáže o Kocelově knížectví se objevují i v současných seriózních slovinských historiografických pracích a také ve slovinských učebnicích.

Kdo to byl kníže Kocel? Mnoho se toho o něm neví, snad jen to, že byl synem knížete Pribiny vypuzeného Rostislavem z Nitranska. Pribina se poté uchýlil do oblasti západní Panonie, kde se usadil nedaleko od Balatonu, v místě označovaném ve slovanském jazyce jako Blatnohrad (maďarsky dnes Zalavár). Zde následně sídlil i jeho syn Kocel (po otci de facto „Moravan“), jehož matkou byla žena pocházející z oblasti franské říše. Kocel byl zpočátku správcem západní Panonie, která byla v 60. letech 9. století jednou z pohraničních marek výchofranské říše. O obyvatelstvu v západní Panonii lze říci jen to, že bylo slovanské. Pro některé franské prameny byl Kocel „quidam Carantanus“ (= nějaký Karantánc). Slovinská historiografie 19. století z této zmínky vyvodila, že západní Panonie byla v té době součástí širší oblasti obydlené tzv. alpskými Slovy, které západní prameny označovaly podle jejich ústřední země – Korutan (latinsky Carantania) jako Karantánc. A protože se současní Slovinci pokládají v etnickém smyslu za následníky někdejších alpských Slovanů, považují Kocelovu přechodnou, raně středověkou državu za součást svých, tj. slovinských dějin.

Kocelovi připadá v cyrilometodějském příběhu sice jen dílčí, ale přesto poměrně důležitá role. Připomeňme jen, že poprvé měli Konstantin a Metoděj možnost poznat Kocela a jeho zemi v roce 867, kdy tudy procházeli na své cestě z Velké Moravy do Benátek (odkud měli zprvu v úmyslu se na lodi vrátit do své vlasti – do Byzance). Kocel se již při prvním setkání s oběma bratry nadchl pro jejich náboženské snažení a mj. také pro „slovanské knihy“ a svěřil jim údajně i několik desítek

¹¹ Tkadlčík, Vojtěch: *Minulost a budoucnost velehradských kongresů*. Velehrad 1993.

žáků z oblasti Panonie, aby je vysvětili na kněze. V tomto rozhodnutí spatřují současní historikové Kocelův postupný odklon od Franků.

Další zmínka o Kocelovi se vztahuje k roku 869, kdy papež Hadrián II. poslal na Kocelovu žádost Metoděje jako svého legáta do Panonie (Kocelovy državy) a na další Kocelovo naléhání Metoděje pak dokonce ustanovil (titulárně) arcibiskupem v hypoteticky obnovené panonské (původně sirmijské) církevní provincii se sídlem v Blatnohradu, pod níž měla církevně spadat i oblast Velké Moravy. Kocel se později svými listy papeži také výrazně zasazoval o Metodějovo osvobození, konkrétně poté, co Metoděje v roce 870 zajali a uvěznil bavorští kněží. A u Kocela pak ještě krátce pobýval Metoděj po svém propuštění z vězení v mezidobí 873–874, než definitivně přešel působit na Velkou Moravu. Kocel v důsledku tohoto dění vystupoval v letech 869–874 jako samostatný slovanský kníže. V roce 874 však byla po dohodě mezi Franky a Velkou Moravou oblast západní Panonie definitivně přičleněna k franské říši. Kocel byl v důsledku toho zbaven své moci a poté už o něm mizí jakékoliv další zmínky.¹²

Slovince vázala k cyrilometodějské tradici ještě ta skutečnost, že v 19. století se jistý čas mezi vědci věřilo, zejména na základě bádání Jerneje Kopitara a Frana Miklošiče (významných evropských slavistů slovinského původu), že Konstantin a Metoděj přeložili své první bohoslužebné spisy do jazyka panonských Slovanů. Odtud se v 19. století mluvilo a psalo o tzv. panonské teorii. Za základ svých tvrzení Kopitar a Miklošič brali skutečnost, že v raných překladech soluňských bratrů se vyskytovaly některé germanismy (např. slovo oltář, německy *der Altar*). Kopitar s Miklošičem se domnívali, že Konstantin s Metodějem přežali takováto slova od franských (německých) kněží, s nimiž se dostali do kontaktu v Panonii. (Stranou však ponechali skutečnost, že někteří kněží z německého jazykového prostoru se zřejmě v době působení Konstantina a Metoděje vyskytovali i na Velké Moravě.) Tzv. panonskou teorii definitivně zavrhl po roce 1876 Miklošičův žák Vatroslav Jagić (další významný slavista, tentokrát chorvatského původu), který dokázal, že Konstantin a Metoděj působili od samotného počátku na Velké Moravě, kam s sebou přinesli první slovanské písmo (hlaholici) a také některé překlady evangelií v staroslovanském (staroslověnském) jazyce, který osobně znali ze Soluně a jeho okolí.¹³

¹² *Kocelj*. In: Enciklopedija Slovenije, zvezek 5 (Kari-Krei). Ljubljana 1991, s. 174.

¹³ Pogačnik, Jože: *Jernej Kopitar in nastanek karantansko-panonske teorije*. Go-

Na závěr tohoto pojednání poznamenejme, že úcta k sv. Cyrilovi a Metodějovi a cyrilometodějské tradici zůstala mezi Slovinci silná dodnes. K oživení zájmu o cyrilometodějství došlo ve Slovinsku po roce 1991, kdy se Slovinci osamostatnili od Jugoslávie a intenzivně znovu začali zdůrazňovat své vlastní národní tradice, mezi něž patří mj. i připomínání významné úlohy biskupa Antona Martina Slomška a katolické církve při upevňování slovinského jazyka a slovinského národního vědomí. (V období komunismu v Jugoslávii byla úloha katolické církve v rozvoji slovinského národního hnutí hodně tlumena.) Znovupřipomínání významu A. M. Slomška pro rozvoj slovinského národního a kulturního života vyvrcholilo v roce 1999, kdy byl tento někdejší biskup při návštěvě papeže Jana Pavla II. ve Slovinsku – jako vůbec první Slovinec v historii – blahoslaven.¹⁴

Stálou úctu Slovinců ke dvojici soluňských bratrů a k jejich duchovnímu odkazu dokázala mj. také účast stovek slovinských poutníků, kteří se v roce 2013 zúčastnili na Moravě (nejdříve v Mikulčicích a poté na Velehradě) oslav k připomenutí 1150. výročí příchodu misie sv. Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu.

SUMMARY

SLOVENIANS AND TRADITION ESTABLISHED BY CYRIL AND METHODIUS

The greatest credit for cultivation and growth of the Cyril and Methodius tradition in the Slovenian environment goes to catholic priest and later bishop Anton Martin Slomšek (1800–1862), who reminded of religious services in Slavonic languages which Konstantin (Cyril) and Methodius established in Great Moravia in the 9th century, with the aim of promoting the efforts of the Slovenians during national emancipation in the 19th century aimed at assertion of equality of the Slovenian ethnic group and its language within the Habsburg monarchy. To revive interest in the ideology and cultural heritage of Cyril and Methodius within the Slavonic world A. M. Slomšek maintained close contact with certain catholically oriented intellectuals, including Moravian Catholics, primarily František Sušil, in the mid-19th century. In the early 20th century Slovenians even joined activities of the learned society of the Velehrad Academy, which strived at ideological approximation between Catholics and Eastern Christians. Major

dišňjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu 13/1, 1970. s. 421–423; *Panonska teorija*. In: Enciclopedija Slovenije, zvezek 8 (Nos-Pli). Ljubljana 1994, s. 233.

¹⁴ Petrič, Franci – Bratina, Pavel – Hočevar, Ksenija et al: *Luč vere za novo tisočletje. Drugi obisk Janeza Pavla II. v Sloveniji in beatifikacija Antona Martina Slomška*. Ljubljana 1999.

representatives of the Velehrad Academy included the Slovenian national Fran Grivec, among others. The St. Cyril and Methodius have enjoyed great respect among Slovenians until the present day. This reverence was also proved by attendance of several hundred Slovenians at the celebrations of the 1150th anniversary of the missionaries St. Cyril and Methodius to Great Moravia held in the Czech Republic in 2013.